

Што би се рекло – да није смешно било би тужно.

Колико пута је само писац ових редова био прозиван и критикован због ширења дефетизма и неверице у погледу официјелне ("и Косово и ЕУ") политике српских власти?! А сада нам је (*Данас*, 5–6. јун) одлазећи британски амбасадор Стивен Вордсворт експлицитно поручио да „Косово и ЕУ за Србију више нису одвојени колосеци“ и да би инсистирање Београда на новим преговорима значило отворену конфронтацију са двадесет две чланице ЕУ које су признале независност Косова, као и да је српским званичницима до сада "много људи много пута рекло да то не би била добра идеја". Пре неки дан су нам нешто слично рекли и Немци. Пре њих амбасадор Шведске. А пре њега Бернар Кушнер и безбројни амерички званичници и коментатори.

Па шта онда нагони српске властодршце да с невероватном упорношћу понављају приче о територијалном интегритету и светлој ЕУ будућности?

Проблем је то што је ова влада приликом свог формирања обећала ту „европску будућност“ и што је та европска агенда представљала најмањи заједнички садржилац и колико-толико "принципијелан" мотив за окупљање онога што се данас назива српском владајућом коалицијом. И зато се сада ваљда плаше да би одустајањем од европске мантре испали недоследни и непринципијени. Али мислим да барем у том погледу власт нема превише разлога за бригу. Наиме, ако ова влада икада буде пала то неће бити због замагљених евро-перспектива, већ из неких других, мање идеолошких и далеко прозаичнијих разлога. Уосталом, Србија је добила "бели шенген", а то је у перцепцији већине грађана отприлике исто што и чланство ЕУ.

Не треба, међутим, заборавити да је постојао читав низ конкретних обећања (двеста хиљада радних места, акције од хиљаду евра, пензије у висини седамдесет одсто просечне плате...) и да су у огромној већини случајева та обећања од почетка – дакле, и независно од економске кризе која је у међувремену насупила – била нереална, провидна и трула. И попут меница без покрића та изневерена обећања сада полако стижу за наплату.

Оно што је већину бирача – добро, не баш већину, али свакако довољно велики број да би, након што су се СПС-ПУПС-ЈС европски „преломили у мозак“, могла да се састави влада – определило да ипак прогутају сумњиву понуду "европске Србије" о двоструком колесеку била је, на првом месту – НАДА. (А тек потом долази медијско спиновање, разочарање у Коштуницу и непривлачност радикалске алтернативе.) Борис Тадић и Коалиција за европску Србију су изузетно вешто умели да разбуктају наду у боље сутра и да ту наду повежу са сопственом политичком агендом и промоцијом. Али зато сада та изневерена нада прети да им се врати као бумеранг и обезвреди чак и оне спорадичне успехе као што је била поменута визна либерализација, борба против криминала или гласање у Генералној скупштини УН.

Објективно гледано, мрзовољни Коштуница и Николић су с пролећа 2008. били више у праву од раздрагане евро-фаланге окупљене око Бориса Тадића. Али не заборавимо да је, тако гледано, с јесени 2000. и Милошевић, нарочито у оном свом последњем обраћању, био политички више у праву од веселе менаџерије која је с Коштуничиним именом на постерима и уснама дувала у пиштаљке и митинговала по српским трговима. (Да не говоримо о томе колико су вероватно у време Осме седнице тек Драгиша Павловић и Иван Стамболић са својом критиком "олако обећане брзине" били у праву спрам Милошевића!?)

Не кажем ово зато да бисмо ламентирали над историјским неправдама или расправљали "шта би било кад би било", већ да скренем пажњу на то да „бивање у праву“, додуше, јесте пожељан, али, нажалост, није ни нужан, а ни довољан услов успеха политици. И да јако много, можда чак и све, лежи у једном специфичном осећају за „прави тренутак“ који, ево, већ више од две деценије различити српски лидери непогрешиво успевају да промаше. Не би, стога, требало много да зачуди – а ни да утеши – ако на крају баладе и актуелни европејци изгубе од некога са још дебљим образом и тањим аргументима.

У политици добро звучи и лепо делује када је неко одлучан и непоколебљив на зацртаном курсу. Али понекад је ипак боље мало скренути са курса, поготово ако је све очигледније да пут којим се кренуло не води буквално нигде. И то је боље учинити пре него касније. Зато и мислим да једно "меко приземљење" српских евро-реформских снова заправо нема алтернативу.